

”Idrott och hälsa” ett pojk- och mansdominerat skolämne

Barbro Carli presenterar en doktorsavhandling i pedagogik med titeln: *The Making and Breaking of a Female Culture: The History of Swedish Physical Education 'in a Different Voice'*. Här beskrivs i ett könsperspektiv utvecklingen av skolämnet gymnastik (med skiftande namn) och lärarutbildningen i ämnet från början av 1800-talet till slutet av 1900-talet.

Större delen av denna tid bedrevs tonåringars skolgymnastik/-idrott och merparten av lärarutbildningen i könsuppdelade grupper. Från mitten av 1970-talet påbörjades, i jämställdhetssyfte, en integrering av kvinnlig och manlig lärarutbildning, och samundervisning (flickor och pojkar tillsammans) infördes efter hand i skolan. Via analys av dokument, statistiska undersökningar och intervjuer visar Carli, att två olika kulturer, en kvinnlig och en manlig, skapades under den långa epoken av könssegregerad undervisning och lärarutbildning. Avhandlingen belyser skillnader mellan de två kulturerna och tydliggör konsekvenser av integrering och samundervisning i detta ämne.

Det framgår att den kultur, som skapats av kvinnliga gymnastiklärare, genom tiderna varit mera mångsidig och hälsoinriktad, och mindre tävlingsinriktad, än den manliga, samtida motsvarigheten. Det framgår också, att blandningen av de två kulturerna inneburit en icke jämställd integrering. Detta är speciellt tydligt i Carlis undersökningar av betygsfördelningen i ämnet idrott (tidigare gymnastik) i skilda flick- och pojkgrupper och i blandade grupper. När pojkar undervisas i gymnastik/idrott tillsammans med flickor, tycks de på alla betygsnivåer vara duktigare, eller mindre ”dåliga”, än flickorna. Dessa pojkar tycks också vara duktigare, eller mindre ”dåliga”, än pojkar i rena pojkgrupper. Flickor, som undervisas tillsammans med pojkar, betygssätts som varande ”sämre” än pojkarna, också ”sämre” än flickor i rena flickgrupper. När flickor och pojkar undervisas var för sig, tycks ”duktighetsgraden” i de två kategorierna vara i stort sett lika, av betygen att döma.

Också vad gäller aktiviteter visar avhandlingen, att den könsintegrerade och förmodat jämställda gymnastik-/idrottsundervisningen och idrottslärarutbildningen gynnar de flesta pojkars och manliga lärares intressen och förutsättningar. Aktiviteter, som många flickor och kvinnor uppskattar, och som också är ”nyttiga”, och i vilka kvinnliga lärare utvecklat en hög kompetens, förenklas intill tråkighet, eller försvinner. Den kvinnliga kulturen utarmas, mångsidigheten krymps, flickors och kvinnliga lärares intressen, trivsel möjligheter missgynnas.

Författare: Barbro Carli
Titel: The Making and Breaking of a Female Culture: the History of Swedish Physical Education 'in a Different Voice'.
Språk: English
Nyckelord: Feminist theory; Gender and power; Women teachers; Ling gymnastics; Physical Education; Female culture
Handledare: Professor Solveig Hägg Lund, Utbildningsvetenskap, Karlstads Universitet, 65188 Karlstad
Professor Torgny Ottosson
Professor Anna Jónasdóttir
Disputation: Fredagen den 14 maj 2004, kl. 13.00 i hörsal A, Långhuset, Örebro Universitet
Opponent: Professor Kari Fasting, Norges Idrettshøjskole, Oslo
Kontakt: barbro.carli@tele2.se 019-335821, 073-9925001